

УДК 502.7:351

**ЕКОНОМІЧНИЙ ЕФЕКТ ЗАХОДІВ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ З
ВИЯВЛЕННЯ НЕЗАКОННОЇ РУБКИ ДЕРЕВ***Наталія Дебера***Н.М. Гринчишин**, кандидат сільськогосподарських наук, доцент
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності,

Основним видом порушень природоохоронного законодавства на територіях природно-заповідного та лісового фондів є незаконна рубка дерев. Представлено результати економічної ефективності заходів державного контролю з виявлення фактів незаконної рубки дерев на територіях природно-заповідного та лісового фондів Львівської області. Доведено економічну доцільність заходів державного контролю на територіях природно-заповідного та лісового фондів щодо виявлення незаконних рубок дерев.

Ключові слова: державний контроль, незаконна рубка дерев, природно-заповідний фонд, лісовий фонд, економічна ефект.

**ECONOMIC EFFECT OF STATE CONTROL MEASURES TO DETECT
ILLEGAL CUTTING OF TREE***Natalia Debera***N.M. Grynychshyn**, Candidate of Agricultural Sciences, Associate Professor
Lviv State University of Life Safety

Illegal felling of trees is the main type of violation of environmental legislation in the territories of nature reserves and forest funds. The results of the economic effectiveness of state control measures to identify facts of illegal ownership of trees on the territory of nature reserves and forest funds of the Lviv region are presented. The economic expediency of state control measures on the territories of nature reserves and forest funds with regard to the detection of illegal felling of trees has been proven.

Keywords: state control, illegal felling of trees, nature reserve fund, forest fund, economic effect.

Ліси України є її національним багатством і за своїм призначенням та місцем розташуванням виконують переважно водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі, рекреаційні, естетичні, виховні, інші функції та є джерелом для задоволення потреб суспільства в лісових ресурсах [1].

Усі ліси на території України, незалежно від того, на землях яких категорій за основним цільовим призначенням вони зростають, та незалежно від права власності на них, становлять лісовий фонд України і перебувають під охороною держави [1].

Наразі природно-заповідний фонд (ПЗФ) є одним із найбільш дієвих механізмів охорони найцінніших лісів. Численні лісові заказники, заповідні урочища, а також національні природні парки та інші об'єкти ПЗФ включають у себе чимало українських лісів, які потребують охорони [2].

Одним із завдань контролю за охороною, захистом, використанням та відтворенням лісів є запобігання порушенням законодавства у сфері охорони, захисту, використання та відтворення лісів, своєчасне виявлення таких порушень і вжиття відповідних заходів щодо їх усунення [1].

Державний контроль за охороною, захистом, використанням та відтворенням лісів здійснює Державна екологічна інспекція України (Держекоінспекція). У межах повноважень Держекоінспекція проводить контроль за додержанням вимог законодавства щодо охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду та охорони, захисту, використання і відтворення лісів; здійснює розрахунок розміру шкоди, збитків і втрат, завданих навколишньому природному середовищу та природним ресурсам держави з питань, що належать до її компетенції [3].

Основним видом порушень чинного природоохоронного законодавства на територіях лісового фонду і лісів в межах територій природно-заповідного фонду є незаконна рубка дерев.

Для обчислення розміру шкоди внаслідок незаконної рубки затверджені спеціальні такси за кожне зрубане дерево в залежності від товщини стовбура [4, 5].

Відшкодування шкоди, завданої внаслідок порушення екологічного законодавства, має компенсаційний характер.

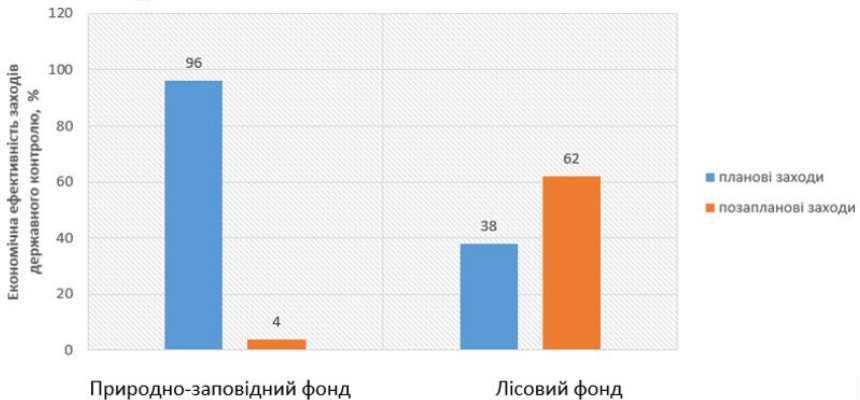
Мета дослідження полягала у визначенні економічної ефективності заходів державного контролю з виявлення незаконної рубки дерев, проведених Державною екологічною інспекцією у Львівській області на територіях природно-заповідного та лісового фондів.

Для дослідження використали матеріали планових і позапланових заходів екологічного контролю Державної екологічної інспекції у Львівській області з виявлення незаконних рубок дерев за 2021 рік.

В 2021 році Державна екологічна інспекція у Львівській області провела 27 планових і 28 позапланових заходів контролю на територіях природно-заповідного фонду за результатами яких виявлено факти незаконної рубки дерев, а розрахована шкода за порушення становить 2 216 416 грн і 95 221 грн.

На територіях лісового фонду в 2021 році Державною екологічною інспекцією у Львівській області було провела 23 планових і 46 позапланових заходів контролю за результатами яких виявлені факти незаконної рубки дерев, а розрахована шкода за порушення становить 2 216 416 грн і 95 221 грн.

Економічна ефективність планових і позапланових заходів державного контролю з виявлення фактів незаконної рубки дерев на територіях природно-заповідного та лісового фондів Львівської області показана на рис.1.

Рисунок 1 – Економічна ефективність заходів державного контролю з виявлення фактів незаконної рубки дерев, проведених Державною екологічною інспекцією в 2021 рр., %.

Основний розмір шкоди від незаконної рубки дерев на територіях природно-заповідного фонду Львівської області розрахований за результатами проведення планових заходів державного контролю (рис.1). Оскільки, на заповідних територіях впроваджено режим охорони, згідно якого вільне відвідування обмежене, тому, громадська активність за кількістю скарг на адресу Державної екологічної інспекції щодо порушень на цих територіях є незначною. У цій ситуації простежується неналежне виконання службових обов’язків державною службою охорони територій природно-заповідного фонду.

На територіях лісового фонду Львівської області більша половина розміру шкоди за незаконні рубки дерев нарахована за результатами позапланових заходів державного контролю, проведених за зверненнями та скаргами (рис.1). Така ситуація свідчить про вагомий роль громадської активності щодо виявлення порушень у лісах.

Отже, проведене дослідження доводить позитивний економічний ефект заходів державного контролю на територіях природно-заповідного та лісового фондів із виявлення незаконних рубок дерев та подальшу доцільність у їх проведенні.

Список літератури

1. Лісовий кодекс України : Кодекс України від 21.01.1994 р. № 3852-ХІІ.
URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text (дата звернення: 10.02.2024).

2. Природно-заповідний фонд. Сталий розвиток лісового господарства в Україні. URL: <https://sfmu.org.ua/pryrodno-zapovidnyu-fond-pzf>

3. Про затвердження Положення про Державну екологічну інспекцію України : Постанова Кабінету Міністрів України від 19.04.2017 р. № 275 : URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-%D0%BF#Text> (дата звернення: 09.02.2024).

4. Про затвердження спеціальних такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд : Постанова Кабінету Міністрів України від 10.05.2022 р. № 575. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/575-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.02.2024).

5. Про затвердження такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної лісу : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.07.2008 р. № 665. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/665-2008-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.02.2024).

References

1. The Forest Code of Ukraine : Code of Ukraine, Januar 21, 1994 № 3852-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text> (date of access: 10.02.2024)

2. Nature reserve fund. Sustainable development of forestry in Ukraine. URL: <https://sfmu.org.ua/pryrodno-zapovidnyy-fond-pzf>

3. On the approval of the Regulation on the State Environmental Inspection of Ukraine. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine; April 19, 2017 № 275. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-%D0%BF#Text> (date of access: 09.02.2024).

4. On the approval of special fees for calculating the amount of damage caused by the violation of the legislation on the nature reserve fund : Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine; May 10, 2022 № 575. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/575-2022-%D0%BF#Text> (date of access: 10.02.2024).

5. On the approval of fees for calculating the amount of damage caused to the forest : Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine; July 07, 2008 № 665. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/665-2008-%D0%BF#Text> (date of access: 10.02.2024).

**ОРГАНІЗАТОР
ТА ВИДАВЕЦЬ**

Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності

**Технічний редактор,
комп'ютерна верстка**

Беседа А.В., Беген Д.А.

Друк

Петролюк Н.І.

Відповідальний за друк

Войтович Т.М.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

ЛДУ БЖД, вул. Клепарівська, 35,
м. Львів, 79007

Контактні телефони:

(032) 233-24-79,
тел/факс 233-00-88

Проблеми та перспективи розвитку системи безпеки життєдіяльності: Зб. наук. праць Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених, курсантів та студентів. – Львів: ЛДУ БЖД, 2024. – 906 с.

Збірник сформовано за науковими матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених, курсантів та студентів «**Проблеми та перспективи розвитку системи безпеки життєдіяльності**».

Збірник містить матеріали таких тематичних секцій:

- Цивільна безпека.
- Пожежна та техногенна безпека.
- Менеджмент у безпеці життєдіяльності.
- Організація проведення аварійно-рятувальних робіт та гасіння пожеж.
- Інформаційні технології у безпеці життєдіяльності.
- Соціальні, психолого-педагогічні аспекти та гуманітарні засади безпеки життєдіяльності.
- Промислова безпека та охорона праці.
- Природничо-наукові та екологічні аспекти безпеки життєдіяльності.
- Організаційно-правові аспекти забезпечення безпеки життєдіяльності.
- Медицина в умовах воєнного стану.

© ЛДУ БЖД, 2024

Здано в набір 06.03.2023. Підписано до друку
28.04.2023. Формат 60x84^{1/3}. Папір офсетний.

Ум. друк. арк. 56,63.

Гарнітура Times New Roman.

Друк: ЛДУ БЖД

вул. Клепарівська, 35, м. Львів, 79007.

ldubzh.lviv@dsns.gov.ua

За точність наведених фактів, економіко-статистичних та інших даних, а також за використання відомостей, що не рекомендовані до відкритої публікації, відповідальність несуть автори опублікованих матеріалів. При передруковуванні матеріалів посилання на збірник обов'язкове.